

Rada
Európskej únie

V Bruseli 23. marca 2022
(OR. en)

7566/22

JAI 397
MIGR 93
ASILE 35
SOC 182
EMPL 117
EDUC 101
SAN 185

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	23. marca 2022
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	COM(2022) 131 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Prijímanie ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine: pripravenosť Európy na riešenie výziev

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2022) 131 final.

Príloha: COM(2022) 131 final

V Bruseli 23. 3. 2022
COM(2022) 131 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEJ RADE,
EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU
REGIÓNOV**

**Prijímanie ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine: pripravenosť Európy na
riešenie výziev**

Len za štyri týždne od ruskej invázie na Ukrajinu prišlo do Európskej únie približne 3 a pol milióna ľudí, prevažne žien a detí. Rýchlosť aj počty, v akých prichádzajú, sú bezprecedentné. Zatiaľ čo EÚ naďalej neúnavne podporuje osoby, zasiahnuté humanitárnou katastrofou priamo na Ukrajine, toto oznámenie sa zameriava na opatrenia, ktoré sa na podporu ľudí utekajúcich z krajiny prijímajú vo vnútri EÚ.

Prijímanie ľudí, ktorí utekajú zo svojich domov, je v EÚ stredobodom spoločnej reakcie členských štátov na vojnu¹. Opatrenia na úrovni EÚ odrážajú odhodlanie, účasť a solidaritu ľudí v celej EÚ, ako aj obrovské úsilie vnútroštátnych a miestnych orgánov, mimovládnych organizácií, občianskych združení a podnikov.

V súčasnosti sa úsilie oprávnene orientuje na zabezpečenie bezprostredných potrieb vyplývajúcich z prijímania a ochrany prichádzich. Európska únia poskytuje členským štátom nepretržitú podporu vo forme pomoci na hraniciach, prijímania a civilnej ochrany. V tomto oznámení sa uvádza pohľad na ďalšiu podporu EÚ členským štátom v nadchádzajúcom období.

Názorným príkladom ústretovosti EÚ je historicky prvé uplatnenie smernice o dočasnej ochrane²s cieľom poskytnúť rýchlu a účinnú pomoc a jasné právne postavenie. Ukrajinskí občania a ich rodinní príslušníci, ako aj osoby vysídlené v dôsledku konfliktu, pre ktoré bola domovom Ukrajina³, majú teraz nárok na bezprecedentnú ochranu v celej EÚ vrátane prístupu k ubytovaniu, školám, zdravotnej starostlivosti a práci. To bude platiť, aj keď sa bude počet ľudí nútených opustiť Ukrajinu zvyšovať. Hlavnou výzvou je teraz uplatňovanie týchto práv v praxi.

Rodiny prichádzich boli rozdelené. Osobitné obavy vyvoláva najmä veľký počet detí, ktoré z Ukrajiny prichádzajú a ktoré podľa odhadov OSN môžu tvoriť polovicu všetkých prichádzich osôb. Tieto deti boli vystavené hrôzostrašnej skúsenosti a budú potrebovať osobitnú ochranu, starostlivosť a psychosociálnu podporu. Mnohé z nich sú maloletí bez sprievodu alebo prichádzajú bez rodičov. Každé sa musí cítiť v bezpečí a zabezpečené a každé musí začať chodiť do školy, aby mohlo znovu získať pocit stability a aby bolo chránené pred potenciálnymi rizikami zneužívania a obchodovania s ľuďmi.

Riešenie tejto výzvy si bude vyžadovať spoločný prístup a skutočnú solidaritu. Nové operačné usmernenia⁴ k smernici o dočasnej ochrane pomôžu prichádzim získať konzistentnú a účinnú úroveň práv a členským štátom prevziať svoje nové povinnosti. Usmernenia sa budú pravidelne aktualizovať tak, aby členským štátom pomáhali s každodennými výzvami a novými situáciami.

Bola vytvorená platforma solidarity, ktorá už funguje a cieľom ktorej je koordinácia spolupráce medzi členskými štátmi. V rámci tejto platformy sa koordinujú ponuky solidarity

¹ Oznámenie o európskej solidarite s utečencami a ľuďmi, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine, COM(2022) 107 (8.3.2022).

² Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/382, ktorým sa stanovuje skutočnosť, že došlo k hromadnému prílevu vysídlených osôb z Ukrajiny.

³ Vo vykonávacom rozhodnutí Rady (EÚ) 2022/382 sa stanovuje, že okrem štátnych príslušníkov Ukrajiny by sa mala dočasná ochrana poskytnúť aj štátnym príslušníkom tretích krajín alebo osobám bez štátnej príslušnosti požívajúcim medzinárodnú ochranu na Ukrajine a ich rodinným príslušníkom, ak sa zdržiavali na Ukrajine 24. februára 2022, resp. pred týmto dátumom. V prípade štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí mali pobyt na Ukrajine na základe povolenia na trvalý pobyt 24. februára, resp. pred týmto dátumom, a ktorí sa nemôžu bezpečne vrátiť do svojej krajiny pôvodu, členské štáty uplatňujú buď dočasnú ochranu, alebo primeranú ochranu podľa svojho vnútroštátneho práva. Členské štáty môžu poskytnúť dočasnú ochranu aj iným štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavali na Ukrajine a nemôžu sa vrátiť.

⁴ Oznámenie o operačných usmerneniach pre vykonávanie dočasnej ochrany, C(2022) 1806, (21.3.2022).

a identifikujú potreby vrátane prijímacích kapacít⁵. Platforma zabezpečí, aby sa zariadenia a služby v celej EÚ mohli využívať čo najlepšie, a to prepojením všetkých prostriedkov a nástrojov na úrovni EÚ s cieľom reagovať na potreby členských štátov. Osobitná pozornosť sa bude pritom venovať najzraniteľnejším prípadom, najmä deťom. Počas prvého týždňa jej fungovania sa šesť členských štátov a Nórsko zaviazali prijať ľudí, ktorí utiekli z Ukrajiny do Moldavska a ktoré tak dostali prijímacie kapacity tejto krajiny pod obrovský tlak. Na to, aby začala platforma solidarity rýchlo fungovať a prinášať výsledky, bude nevyhnutné aktívne zapojenie všetkých zainteresovaných strán, členských štátov a agentúr. Pre účinnú koordináciu a presmerovanie ľudí do členských štátov s dostatočnou kapacitou budú kľúčové transparentné a aktuálne údaje⁶ z členských štátov.

Vzhľadom na rozsah potrieb sú do zabezpečovania práv spojených s dočasnou ochranou – právo na ubytovanie, vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť a prístup k práci – zapojené všetky zložky spoločnosti. Zásadným význam majú miestne a regionálne orgány, podniky, sociálni partneri, zdravotnícke a sociálne služby a úrady práce, služby na ochranu detí, zariadenia starostlivosti o deti a školy spolu s občianskou spoločnosťou, ako aj organizácie vedené migrantmi a spoločenstvami diaspór. Plnenie tohto záväzku podporí aj nové značné úsilie, ktoré bude na úrovni EÚ vynaložené s cieľom maximalizovať vplyv dostupných finančných prostriedkov a využiť širokú škálu špecializovaných sietí.

Zabezpečenie podpory pre také veľké počty ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajinu a prichádzajú do Európy, si vyžiada flexibilitu a ľudskosť. Je to veľká výzva z hľadiska účinnej organizácie a koordinácie na strane EÚ, ako aj pokiaľ ide o spoluprácu s ukrajinskými orgánmi a medzinárodnými partnermi. Európska únia čelí bezprecedentnej výzve a práve vďaka svojej kolektívnej sile môže konať v záujme tých, ktorí potrebujú našu pomoc, v súlade s našimi hodnotami a európskym spôsobom života.

Komisia:

- *prostredníctvom platformy solidarity zmobilizuje kľúčové siete na podporu členských štátov tak, aby boli zdroje a know-how EÚ čo najlepšie využité,*
- *pomôže členským štátom rýchlo a flexibilne využívať finančné prostriedky EÚ, aby sa ciele financovanie rýchlo dostalo do členských štátov, kľúčových organizácií a občianskej spoločnosti, ktoré prakticky naplňajú práva vyplývajúce z dočasnej ochrany,*
- *vytvorí špecializované štruktúry, aby členské štáty prvého vstupu a členské štáty určenia, ale aj ďalší poskytovatelia kľúčových služieb, mohli čo najskôr využívať tie najlepšie dostupné nástroje.*

I BEZPEČNÁ ZÓNA V EURÓPE

V dôsledku ruskej agresie boli Ukrajinci proti svojej vôli prinútení opustiť svoju krajinu a mnohí dúfajú, že sa nakoniec vrátia domov. Stále však nie je jasné, ako rýchlo to bude možné. Podpora preto musí byť **okamžitá**, ale musí zohľadňovať aj **možnosť, že sa ich pobyt predĺži**. Odráža sa to v koncepcii smernice o dočasnej ochrane, ktorá stanovuje počiatočnú ochranu na jeden rok, ktorá môže byť dvakrát vždy o šesť mesiacov automaticky predĺžená.

⁵ Vychádza sa pri tom z usmernení poskytnutých členskými štátmi v rámci integrovaného mechanizmu politickej reakcie na krízu (IPCR).

⁶ Zahnuté sú aj údaje o tokoch a počte osôb prítomných na územiach členských štátov, ako aj o dostupných ubytovacích kapacitách.

Podpora poskytovaná členskými štátmi bude zlučovať podporu pri zvládaní súčasných výziev s riešením ich predvídateľných požiadaviek v polovici obdobia.

Akčný plán pre integráciu a začleňovanie na roky 2021 – 2027⁷ obsahuje spohľadlivý rámec na usmerňovanie práce a na pomoc pri udržiavaní súčasných väzieb medzi osobami vysídlenými z Ukrajiny a hostiteľskými komunitami. Zdôrazňuje, že je dôležité, aby sa do navrhovania opatrení zapojilo široké spektrum zainteresovaných strán – vrátane samotných novopríchodzích osôb, ako aj diaspór. Toto je rozhodujúce pre účinnú komunikáciu, posilnenie postavenia a zodpovednosť. Dôležitá je aj koordinácia, aby príspevky verejných orgánov, filantropických organizácií a občianskej spoločnosti mali čo najväčší účinok, pokiaľ je to možné aj v spolupráci s ukrajinskými úradmi. Komisia zmobilizovala program Erasmus+, Európsky zbor solidarity a kultúrne združenia, aby prispôsobili svoju činnosť podpore príchodzích.

Novopríchodzím osobám a ich hostiteľským komunitám by sa mala **čo najskôr poskytnúť cieleňá pomoc**. Toto sa zohľadňuje v rozsiahlej podpore, ktorú podľa potreby už poskytli a naďalej poskytujú v prvom rade krajiny bezprostredne susediace s Ukrajinou, a to Poľsko, Rumunsko, Maďarsko a Slovensko. Čoskoro bude potrebné presunúť pozornosť na pomoc vysídleným osobám pri usídľovaní. Najlepším spôsobom ako znížiť závislosť príchodzích od vonkajšej podpory a zlepšiť interakciu s hostiteľskými komunitami je pomôcť im dosiahnuť určitý stupeň finančnej nezávislosti – najlepšie nájdením zamestnania zodpovedajúceho ich kvalifikácii – a zabezpečiť im prístup k bývaniu, vzdelávaniu, zdravotnej starostlivosti a ďalším sociálnym službám. Ak to bude možné a ukrajinské orgány budú mať naďalej také možnosti, mohli by poskytovať záznamy a informácie, ktoré pomôžu členským štátom podporu zacieliť účinnejšie, pričom by sa malo vynaložiť maximálne úsilie s cieľom pomôcť osobám bez dokladov.

Jedným z kľúčových faktorov na pomoc novopríchodzím osobám budú **informácie** o právach, ktoré tieto osoby majú. Ako veľmi cenné sa už ukázali informácie, ktoré boli poskytnuté na hraniciach. Bolo vytvorené webové sídlo „Podpora pre ľudí utekajúcich z Ukrajiny“⁸, cieľom ktorého je pomôcť týmto ľuďom s pochopením ich práv v EÚ. Predmetné webové sídlo obsahuje informácie o prekročení hraníc, právach pri príchode a ďalšom cestovaní. Komisia bude naďalej spolupracovať s agentúrami EÚ, členskými štátmi, agentúrami OSN a ďalšími partnermi s cieľom zabezpečiť, aby ľudia mali potrebné informácie, ako aj prijímať opatrenia proti proruským dezinformáciám zameraným na šírenie pochybností a neistoty.

Pre reakciu EÚ budú takisto veľmi dôležité aj **presné údaje** vrátane údajov o potrebách, osobitných zraniteľnostiach, rodinných väzbách, vekových skupinách a zručnostiach príchodzích osôb, ako aj o tom, ktoré destinácie v Európe si zvolili. Bude nevyhnutné, aby si členské štáty vymieňali presné, porovnateľné a aktuálne údaje s cieľom umožniť účinné fungovanie solidarity vo všetkých oblastiach. V rámci siete EÚ pre pripravenosť a krízové riadenie v oblasti migrácie už dochádza k výmene cenných údajov a pozornosť sa upriami na konkrétne otázky, ako je počet maloletých osôb bez sprievodu, osôb so zdravotným postihnutím alebo prijímacie kapacity vhodné pre rodiny. Platforma solidarity a ďalšie kľúčové siete už fungujú tak, aby spájali voľné kapacity s potrebami a pracovali napríklad na vyhľadávaní miest, kde chýbajú kvalifikovaní pracovníci, kde by sa novopríchodzie osoby mohli zamestnať. Preskúmajú sa aj ďalšie spôsoby zberu údajov o pohybe obyvateľstva.

Súčasťou pomoci tým, ktorí prichádzajú z Ukrajiny, aby sa zorientovali v EÚ, bude podpora pri prekonávaní **kultúrnych a jazykových bariér**. Platí to pre dospelých aj deti. Európska

⁷ COM(2020) 758 final, (24.11.2020).

⁸ [Informácie pre ľudí utekajúcich pred vojnou na Ukrajine | Európska komisia \(europa.eu\)](https://europa.eu/informacie-pre-ludi-utekajucich-pred-vojnou-na-ukrajine).

únia môže pomôcť s iniciatívami, ako je podpora prijímacích centier, webové sídla s praktickými usmerneniami na nadviazanie kontaktov s miestnou komunitou a verejnými službami, pridanie ukrajinského jazyka k nástrojom na pomoc uchádzačom o zamestnanie a propagácia existujúcich webových sídiel elektronického vzdelávania v ukrajinskom jazyku. Ukrajínčina bola doplnená ako jeden z jazykov nástroja elektronického prekladu Európskej komisie a je k dispozícii vnútroštátnym verejným orgánom na podporu ich práce⁹. Financovanie integrácie umožňuje, aby bolo jazykové vzdelávanie okamžite dostupné pre všetky vekové kategórie. S integráciou môžu pomôcť kultúrni mediátori a tlmočníci z diaspóry, ako aj osoby spomedzi samotných prichádzajúcich osôb.

Súčasťou prispôsobenia sa normálnemu životu pre osoby prichádzajúce z Ukrajiny je **prístup k bankovému účtu** v EÚ, aby mohli dostávať platby sociálnej podpory alebo mzdy alebo platby. Prijemcovia dočasnej ochrany majú právo na základný bankový účet¹⁰. Informácie o ňom budú súčasťou informačných kampaní a Komisia je v kontakte s bankovým sektorom, aby zabezpečila naplnenie tohto práva. V usmernení k vykonávaniu smernice o dočasnej ochrane sa tiež odporúča, aby členské štáty umožnili otvorenie bankového účtu ešte pred vydaním povolenia na pobyt.

Európska únia hodlá tých, ktorí utekajú pred vojnou, nielen prijať, ale aj zaistiť **bezpečnosť** týchto ľudí v Európe. Prevažná väčšina tých, ktorým sa podarilo do EÚ dostať, sú ženy, deti a starší ľudia, pričom približne polovicu prichádzajúcich osôb tvoria deti. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby nikto z nich nemusel v tejto novej situácii čeliť ďalšiemu nebezpečenstvu. Mimovládne organizácie a ďalšie subjekty v pohraničných regiónoch dôrazne upozornili na riziko, že utekajúci by sa mohli stať obeťami falošných ponúk ubytovania alebo dopravy a ocitnúť v rukách obchodníkov s ľuďmi. Deti, maloleté osoby bez sprievodu a siroty sú vystavené mimoriadne vysokému riziku a registrácia pri prvom vstupe je kľúčom k zabezpečeniu toho, aby sa vo všetkých fázach mohol rešpektovať najlepší záujem dieťaťa. Každé dieťa by malo byť vysledovateľné od okamihu, keď opustí Ukrajinu, až po okamih príchodu do cieľovej krajiny. Europol uvádza, že obchodníci s ľuďmi sa zameriavajú na maloleté osoby bez sprievodu na hraniciach, a upozornil členské štáty, aby nahlásili všetky podozrivé prípady. V súlade s najlepšimi záujmami dieťaťa sa musia v plnej miere dodržiavať vnútroštátne právne predpisy a postupy preverovania a monitorovania pestúnskych rodín a iných hostiteľov. Do podpory účinnej registrácie subjektov a osôb poskytujúcich ubytovanie a dopravu je plne zapojená sieť národných spravodajcov pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi. Osobitným rizikám sú vystavené ženy a dievčatá, ktoré utekajú pred ozbrojeným konfliktom, a na ich ochranu sú potrebné ciele opatrenia¹¹.

Úplné dodržiavanie základných práv musí byť zásadným kritériom reakcie EÚ bez ohľadu na štátnu príslušnosť alebo etnickú príslušnosť prichádzajúcich osôb. Vo všetkých opatreniach EÚ sa bude venovať osobitná pozornosť nediskriminácii a osobitným zraniteľným miestam konkrétnych skupín, ktorým hrozí väčšie riziko diskriminácie, vrátane Rómov a iných menšín a komunity LGBTIQ osôb, a to od prvého príchodu až po prijatie a integráciu.

⁹ Strojový preklad pre orgány verejnej správy – eTranslation (europa.eu).

¹⁰ Pozri smernicu 2014/92/EÚ o platobných účtoch.

¹¹ Pozri návrh Komisie na smernicu o boji proti násiliu na ženách a domácemu násiliu, COM(2022) 105, (8.3.2022).

2. OSOBITNÁ OCHRANA DETÍ

Keďže polovicu tých, ktorí opustili Ukrajinu v dôsledku ruskej invázie, predstavujú deti, EÚ je odhodlaná zabezpečiť v prvom rade riadnu starostlivosť o ne. Bude si to vyžadovať osobitné úsilie – počnúc prvým okamihom identifikácie a registrácie. Všetky verejné služby, ako aj občianska spoločnosť sa budú musieť zamerať na reakciu a zabezpečenie ochrany ich práv a ich najlepších záujmov. Na podporu ich sociálneho začlenenia, starostlivosti v rodinnom prostredí a psychosociálneho poradenstva, ako aj na vzdelávanie sú pripravené finančné prostriedky EÚ.

Každé dieťa utekajúce z Ukrajiny utrpelo traumy vojny a znáša jej dôsledky. Deťom sa musí **zaručiť rýchly prístup k ich právam** bez diskriminácie vrátane potrebnej psychosociálnej podpory, zdravotnej starostlivosti a vzdelávania (pozri nižšie)¹². Pracovníci vyškolení na prácu v oblasti ochrany detí by mali deťom poskytnúť informácie o ich situácii primerané ich veku. Osobitnú pozornosť a podporu je potrebné venovať tým deťom, ktoré sú osirotené, bez sprievodu alebo odlúčené od svojich rodín, a najmä deťom s osobitnými potrebami alebo zdravotným postihnutím.

Významnú úlohu pri zabezpečovaní primeranej podpory a ochrany všetkých detí prichádzajúcich z Ukrajiny zohrávajú vnútroštátne úrady členských štátov pre deti a služby na ochranu detí. Mládežnícke organizácie a pracovníci s mládežou môžu takisto zohrávať kľúčovú úlohu pri poskytovaní konkrétnej pomoci a psychologickéj podpory deťom prichádzajúcim z Ukrajiny¹³. Pri riešení psychologickéj traumy a podpore integrácie môžu byť dôležité aj kultúrne a športové aktivity. Veľmi dôležité sú dobre koordinované a jasne vymedzené hranice zodpovednosti a kontaktné miesta.

Komplexný súbor opatrení na zabezpečenie práv dieťaťa poskytuje stratégia EÚ v oblasti práv dieťaťa. V rámci Európskej záruky pre deti¹⁴ sú teraz vymenovaní **národní koordinátori** a tento mesiac, ešte pred ruskou inváziou na Ukrajinu, bol predložený národný akčný plán, v ktorom sa pozornosť sústredila na deti z migračného prostredia. Úlohou týchto koordinátorov bude teraz najmä stimulovať a koordinovať snahy na vnútroštátnej úrovni a s regionálnymi a miestnymi orgánmi, ako aj sprostredkovať výmenu osvedčených postupov na úrovni EÚ. Okrem toho od 31. marca začne svoju činnosť sieť EÚ pre práva detí, ktorá združuje národných zástupcov, medzinárodné organizácie, mimovládne organizácie, ombudsmanov a samotné deti.

Napriek tomu, že čelíme obrovskému počtu príchodov musia byť všetky **deti bez sprievodu** riadne zaregistrované. Mali by dostať plnú a bezpečnú podporu a na mieste by mal byť čo najskôr prítomný zástupca služieb na ochranu detí. V prípade detí odlúčených od rodiny (tých, ktoré prichádzajú s inými dospelými ako ich obvyklými opatrovateľmi) by vnútroštátne orgány mali skontrolovať príslušné doklady s cieľom potvrdiť totožnosť dieťaťa a súhlas rodičov. Cieľom programov pátrania po rodinných príslušníkoch by malo byť zlúčenie maloletých osôb bez sprievodu s rodinnými príslušníkmi v iných častiach EÚ. To môže nejaký čas trvať a pri hľadaní trvalých riešení pre tieto deti je nevyhnutné postupovať veľmi opatrne. Na zlúčení vojnou rozdelených rodín bude Komisia spolupracovať s medzinárodnými organizáciami a členskými štátmi.

Deti, ktoré boli na Ukrajine v **ústavnej starostlivosti**, napríklad v sirotincoch alebo iných azylových zariadeniach, a to najmä deti so zdravotným postihnutím, sú zraniteľné a majú

¹² Oznámenie o operačných usmerneniach pre vykonávanie dočasnej ochrany, C(2022) 1806, (21.3.2022).

¹³ Zainteresované strany a národní koordinátori Európskeho roka mládeže sa tiež vyzývajú, aby upravili aktivity na vnútroštátnej úrovni a mobilizovali tak mladých ľudí, aby ponúkli pomoc a prejavili solidaritu.

¹⁴ COM(2021) 142, 24.3.2021. Pozri aj oznámenie Komisie o ochrane migrujúcich detí, COM(2017) 211, 12.4.2017. V súlade s Európskou zárukou pre deti členské štáty zabezpečujú deťom v núdzi prístup k bezplatnému vzdelávaniu a starostlivosti v ranom detstve, vzdelávaniu, bezplatnej zdravotnej starostlivosti, zdravej výžive a primeranému bývaniu. Deti z migračného prostredia sú jednou z kľúčových cieľových skupín.

osobitné potreby, a preto sa musia okamžite dostať pod záštitu orgánov na ochranu detí. V najlepšom záujme dieťaťa bude často dočasná náhradná starostlivosť alebo iná občianska starostlivosť s potrebnými zárukami.

Členské štáty sa nabádajú, aby boli obzvlášť obozretné, pokiaľ ide o **deti ohrozené** obchodovaním s ľuďmi alebo únosmi. Mala by sa čo najviac propagovať celoúijná linka pomoci pre deti 116000 pre nezvestné deti. Obnovený Schengenský informačný systém, ktorý začne fungovať v nadchádzajúcich mesiacoch, ponúkne možnosť vkladať zápisy nielen o nezvestných deťoch, ale aj o „preventívnych“ zápisoch. Toto by sa malo využiť v plnom rozsahu.

Okrem všeobecných usmernení o presunoch osôb pod dočasnou ochranou Komisia pripravuje osobitné štandardné operačné postupy pre **presuny maloletých osôb bez sprievodu**. Prípravy prebiehajú v spolupráci s členskými štátmi a agentúrami EÚ a OSN, aby sa zabezpečilo, že záujmy detí budú na prvom mieste. Tieto usmernenia sa poskytnú všetkým príslušným orgánom s cieľom zabezpečiť, aby bol pripravený rámec na to, aby sa všetky prípady detí bez sprievodu a odlúčených detí bez ohľadu na naliehavosť riešili s potrebnými zárukami. Platforma solidarity bude uprednostňovať bezpečné presuny maloletých osôb bez sprievodu (pozri ďalej).

3. PRÍSTUP K VZDELÁVANIU

S takým veľkým podielom detí spomedzi tých, ktorí utekajú z Ukrajiny, vzdelávacie systémy čelia **obrovskej logistickej výzve, ako aj veľkej sociálnej zodpovednosti**. Rýchly návrat detí k vzdelávaniu alebo školskej dochádzke v ranom detstve bude hlavným faktorom návratu k stabilite, ktorý pomôže zmierniť psychický stres. Možno očakávať, že prevažná väčšina bude pochádzať z rozdelených rodín, pričom mnohé z detí sú bez sprievodu. Školy, inštitúcie odborného vzdelávania a prípravy a zariadenia predškolského vzdelávania môžu pomôcť nasmerovať vysídlené deti a mladých ľudí na sociálne a zdravotnícke služby vrátane psychosociálnej podpory, a vytvoriť tak pocit spolupatričnosti. Počet detí s právom na školskú dochádzku sa pohybuje rádovo v miliónoch, čo si vyžaduje výrazné rozšírenie infraštruktúry a zvýšenie počtu zamestnancov. To si bude vyžadovať, aby sme konali v súlade s prístupom Tím Európa a z finančných prostriedkov EÚ podporili členské štáty na vnútroštátnej a miestnej úrovni a maximálne využili existujúcu podporu.

V niektorých regiónoch bude pravdepodobne detí viac ako v iných. Na začiatku budú deti prevažne v krajinách hraničiacich s Ukrajinou, a tieto členské štáty potrebujú okamžitú pomoc, ale čoskoro sa hostiteľskými krajinami väčších skupín detí môžu stať aj iné európske štáty, ktoré budú potrebovať cieleňú podporu. **Bezprostrednou prioritou** je ponúknuť týmto deťom miesto, kde sa cítia bezpečne a majú prístup k vzdelávaniu, a následne bude nutné riešiť jazykové bariéry a psychickú traumu. Rôzne miestne situácie si budú vyžadovať rôzne kombinácie priamej integrácie do miestneho vzdelávacieho systému a dočasných prijímacích tried, aby sa najskôr pripravili na integráciu do hlavného vzdelávacieho systému. Po príchode je dôležité rodiny osloviť a rodičom a opatrovníkom poskytnúť všetky potrebné informácie¹⁵. Mnohé deti už určitý čas nemajú formálne vzdelanie a budú potrebovať osobitnú pomoc, aby dobehli zameškané. Iné budú mať osobitné potreby. Pre deti môžu dôležitú úlohu v tejto situácii zohrať centrá neformálneho vzdelávania. Okrem psychosociálnej starostlivosti a jazykových kurzov je dôležitý aj prístup k mimoškolským aktivitám, ako sú športové

¹⁵ Platforma elektronického vzdelávania Akadémia EÚ bude poskytovať vzdelávaciu podporu vrátane integrácie detí utečencov, ich dospelých rodinných príslušníkov a opatrovateľov. Môžu byť na nej umiestnené aj vzdelávacie mediálne programy (podcasty a živé a nahraté videozáznamy).

a kultúrne aktivity. Integrácii a preklenutiu jazykových bariér by pomohla ďalšia podpora vrátane náboru ukrajinsky hovoriacich učiteľov.

Členské štáty skúmajú, aká veľká flexibilita je potrebná a ako rýchlo prispôbiť **právne a administratívne pravidlá**, aby bol zabezpečený prístup k školským systémom a mobilizovali sa ďalší učitelia, a to aj uznávaním kvalifikácie získanej na Ukrajine. Spolu s tým bude potrebné preskúmať prípadné finančné prekážky vo vzdelávaní. Ďalej je potrebné začať pracovať už teraz na bezproblémovom začiatku ďalšieho školského roka, preskúmať kapacity, pripraviť učiteľov a rozhodnúť, akým spôsobom sa budú riešiť potreby konkrétnych skupín, ako aj jazykové potreby či potreby v oblasti prekladu. Tieto prvky budú nevyhnutné na zabezpečenie inkluzívneho školského prostredia. Širokú škálu činností na podporu integrácie do vzdelávania môžu pomôcť financovať **fondy politiky súdržnosti** EÚ. Zahŕňa to aj jazykové kurzy. Program Erasmus+ je možné využiť na podporu dočasnej pracovnej sily tam, kde dochádza ku koncentrácii vysídlených osôb a Komisia podporí úsilie o nájdenie vhodných pracovníkov a kvalifikovaných osôb prostredníctvom národných agentúr programu Erasmus+¹⁶. Ak sa inštitúcie už zúčastňujú na projektoch spolupráce v rámci programu Erasmus+, možno ich prispôbiť novým potrebám, a to aj v úzkej spolupráci s fondmi politiky súdržnosti. Komisia bude v záujme zdieľania skúseností a identifikácie potrieb z hľadiska pokračovania vzdelávania vysídlených detí koordinovať komunikáciu medzi členskými štátmi. Podporí ich zhromažďovaním skúseností s účinným začleňovaním vysídlených detí do vnútroštátnych vzdelávacích systémov v celej Európe, a to aj prostredníctvom prijímacích tried, digitálneho vzdelávania a vysokoškolského vzdelávania. Komisia bude organizovať vzájomné učenie a vypracuje politické usmernenia týkajúce sa integrácie detí a dospievajúcich do školského alebo odborného vzdelávania či ďalšieho štúdia.

Aj keď prioritou bude pomôcť deťom naučiť sa jazyk hostiteľskej krajiny, aby mohli začať bežné vzdelávanie, budú musieť pokračovať v budovaní zručností vo svojom materinskom jazyku a aspoň počas prechodného obdobia si budú vyžadovať **školské materiály** v ukrajinskom jazyku. Úrad pre publikácie EÚ je pripravený v spolupráci s ukrajinskými orgánmi vytlačiť pre žiakov, ktorí sa v súčasnosti nachádzajú v EÚ, ukrajinské učebnice. Učebné materiály a jazykové kurzy, ku ktorým Komisia získa práva, sa môžu uverejniť aj elektronicky na verejnej platforme **School Education Gateway**, ktorá učiteľom a iným zainteresovaným stranám v oblasti vzdelávania poskytuje bezplatné informácie a materiály pre profesijný rozvoj. Táto platforma bude slúžiť ako jednotné kontaktné miesto s odkazmi na učebné materiály z Ukrajiny a materiály členských štátov v ukrajinskom jazyku. Ďalšia iniciatíva bude spolupracovať s **poskytovateľmi vzdelávacích technológií so sídlom v EÚ** a na základe výsledkov práce ukrajinskej vlády, členských štátov a ďalších oficiálnych zdrojov ponúkne ciele digitálny vzdelávací obsah na rozšíriteľných miestnych platformách. To bude závisieť aj od prístupu detí k vybaveniu na využívanie ponuky digitálneho vzdelávania: na tento účel by sa mohli organizovať zbierky nepoužívaných, repasovaných a nových zariadení darovaných občanmi, spoločnosťami a verejnými inštitúciami. Pomôcť môžu aj komunitné technologické centrá, kde sa ľudia môžu zlepšovať v digitálnych zručnostiach, ktoré ponúknu prístup k digitálnemu vzdelávaniu a učeniu online.

Zásadný význam má to, aby sa využili ukrajinské pedagogické kapacity z radov novoprichádzajúcich osôb do Európy. **Komunita na platforme eTwinning** môže prostredníctvom skupín vytvorených v bezpečnom priestore platformy pomôcť učiteľom zvládnuť výzvy, ktoré sa spájajú s integráciou novoprichádzajúcich a zohľadnením vojnového

¹⁶ Využiť možno aj platformu pre vzdelávanie dospelých [EPALE](#) (Elektronická platforma vzdelávania dospelých v Európe).

kontextu v triede. Zapojiť sa okrem ukrajinských učiteľov, ktorí už platformu používajú, môžu aj ďalší učitelia, ktorí krajinu opustili a sú v kontakte s nejakou školou.

Okrem podpory základného a stredoškolského vzdelávania už aj **vysokoškolské inštitúcie** zisťujú, ako môžu vo svojich univerzitných areáloch prijať a integrovať študentov a akademických pracovníkov utekajúcich z Ukrajiny. Pri sprostredkovaní prístupu ku kurzom a ponúkaní príležitostí študentom pod dočasnou ochranou, ktorí potrebujú pokračovať v štúdiu, je nevyhnutná flexibilita. Musí sa urýchlene zväžiť, ako uznávať a zohľadňovať vysokoškolské kredity a kvalifikácie získané na Ukrajine¹⁷. Na podporu vzdelávania študentov a integrácie pracovníkov vysokoškolských inštitúcií, ktorí tiež utekajú pred vojnou, sa využije flexibilita v rámci programu financovania **Erasmus+** a synergie s fondmi politiky súdržnosti. Erasmus+ bude podporovať aj vzájomné učenie medzi členskými štátmi medzi vysokoškolskými inštitúciami a ich pracovníkmi.

4. PRÍSTUP K ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI

Mnohí z tých, ktorí utekajú pred vojnou proti Ukrajine, prichádzajú do Európy v oslabenom zdravotnom stave. Pre mnohých bola cesta naozaj ťažká, viacerí môžu byť dokonca zranení. Niektorí už trpia na ochorenia, ktoré si vyžadujú nepretržitú liečbu, a niektoré ženy môžu byť tehotné. Mnohí môžu mať vinou nedávnych skúseností ohrozené duševné zdravie. Osobitné potreby majú deti a špeciálnou prioritou by mala byť psychosociálna starostlivosť, výživa a osobitné potreby alebo zdravotné postihnutie.

V smernici o dočasnej ochrane sa zdôrazňujú práva osôb, ktoré patria do jej pôsobnosti, na sociálnu a lekársku starostlivosť vrátane starostlivosti o duševné zdravie. Komisia odporúča, aby členské štáty poskytli široký prístup k nemocenským dávkam a aby ľudí začlenili do systému verejnej zdravotnej starostlivosti hostiteľského členského štátu. To si bude vyžadovať, aby prichádzajúce osoby dostali jasné informácie o postupe a podmienkach prístupu k zdravotnej starostlivosti. Niektoré rozbehnuté integračné iniciatívy EÚ už vo výraznom rozsahu pokrývajú zdravie¹⁸. Komisia zároveň preskúma možnosti uznávania kvalifikácie ukrajinských zdravotníckych pracovníkov vrátane odborníkov v oblasti duševného zdravia, aby mohli prispieť k plneniu nových potrieb.

Bezprostrednou prioritou je liečiť osoby, ktoré naliehavo potrebujú špecializovanú nemocničnú liečbu a starostlivosť, či už ide o pohotovostnú starostlivosť alebo liečbu chronických chorôb. Komisia zriadila solidárny **mechanizmus¹⁹ pre prevoz pacientov v rámci EÚ** z členských štátov hraničiacich s Ukrajinou, v ktorých sú systémy zdravotnej starostlivosti vystavené mimoriadnemu tlaku. Členské štáty už sprístupnili 10 000 miest, a to aj pre pacientov s rakovinou a popáleninami, ako aj detských lôžok a lôžok pre novorodencov a ich matky. Do členských štátov pod tlakom boli dodané vakcíny, lieky a zdravotnícke vybavenie vrátane sanitiek.

Komisia vyzýva členské štáty, aby pomocou **systému včasného varovania** v rámci tohto mechanizmu v plnej miere využívali nové štandardné operačné postupy pre prevoz pacientov. Umožňujú členským štátom požiadať o podporu na účinný a bezpečný prenos zdravotných záznamov pacientov a sprehľadňujú kľúčové aspekty, ktoré treba riešiť, ako je zdravotný

¹⁷ V tomto bude nápomocná sieť národných informačných centier pre akademické uznávanie.

¹⁸ Napríklad partnerstvo pre začlenenie v rámci urbánnej agendy.

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news/ukraine-commission-sets-european-solidarity-mechanism-intra-eu-medical-transfers-refugees-and-2022-03-08_en

stav, potreba liečby a rodinná situácia. Dodávky zdravotníckeho materiálu tvoria kľúčovú súčasť **mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany** na podporu členských štátov: Zatiaľ čo náklady na liečbu a starostlivosť o prichádzajúcich pacientov hradí prijímajúci členský štát, z mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany sa môže podporovať a spolufinancovať zdravotnícky odsun a dodávky zdravotníckeho materiálu. To členským štátom pomáha darovať lieky, rutinné očkovanie a vybavenie na pomoc s naliehavými zdravotnými potrebami. S cieľom napomôcť urýchlenie presunov pacientov je Komisia pripravená v úzkej spolupráci s členskými štátmi a WHO Europe podporiť v najviac postihnutých členských štátoch priamo na hranici zriaďovanie **triediacich centier** pre pacientov, v ktorých sa vykoná prvá diagnostika, určí naliehavosť a identifikujú nemocnice, na ktoré sa možno obrátiť. Mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany môže členským štátom pomôcť aj pri nasadzovaní zdravotníckeho personálu na mieste.

Zdravotnú situáciu vrátane rizika infekčných chorôb v dôsledku humanitárnej situácie nepretržite monitoruje Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC). Krajínám, ktoré zažívajú veľký prílev vysídlených osôb, poskytuje praktické usmernenia v oblasti verejného zdravia a podporu v teréne. Členské štáty na to musia mať zavedené stabilné systémy dohľadu²⁰ a požiadať o potrebnú podporu na mieste v boji proti chorobám a úsilí o zvýšenie miery očkovania. ECDC zároveň vydalo usmernenia o prevencii a kontrole infekčných chorôb²¹, aby sa zvýšila informovanosť komunitných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o potrebe zabezpečiť prístup k službám a kontinuitu vakcinačných programov, ako aj prístup k podpore duševného a psychosociálneho zdravia.

Miera zaočkovanosti na Ukrajine je v porovnaní s EÚ nízka, najmä pokiaľ ide o tuberkulózu, detskú obrnu, osýpky a ochorenie COVID-19. Za prioritu by sa malo považovať štandardné očkovanie detí. Pri jeho zavádzaní by vnútroštátnym zdravotníckym pracovníkom mohli pomôcť cieleňé očkovacie kampane. V tejto fáze sa mnohí ľudia nachádzajú v prijímacích centrách alebo inom spoločnom ubytovaní a môžu byť obzvlášť zraniteľní voči riziku infekcie. Obstarávanie a dodávky očkovacích látok podporuje Komisia cez svoj Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie, pričom berie do úvahy, že úplná ochrana detí si vyžaduje niekoľko dávok očkovania rozložených na niekoľko mesiacov. Pre distribúciu očkovacích látok je kľúčové zabezpečiť, aby boli ľahko dostupné pre všetky prichádzajúce osoby z Ukrajiny, čo si vyžaduje dobrú komunikáciu a plánovanie všade, kde sa ľudia ubytávajú na dlhší čas. V tejto situácii sa v EÚ zvýši celková potreba liekov a členské štáty budú spoločne s EÚ monitorovať a riešiť problémy s dodávkami. Ak členské štáty vyjadria potrebu ďalších vakcín a liekov, obstarávanie sa môže týmto smerom rozšíriť.

Najdôležitejšie je zabezpečiť jednoduchý, rýchly a bezplatný prístup k očkovaniu proti ochoreniu **COVID-19** pre tých, ktorí ešte nedostali prvú alebo posilňovaciu očkovaciu dávku. Osobitne dôležité je zaistiť bezpečnosť najzraniteľnejších osôb. Zásoby vakcín proti ochoreniu COVID-19 v EÚ sú dostatočné na pokrytie potrieb osôb prichádzajúcich z Ukrajiny. Komisia odporúča, aby členské štáty prichádzajúcim osobám poskytovali bezplatné testovanie na COVID-19.

Komisia v spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a občianskou spoločnosťou posilní cieleňé opatrenia v oblasti **duševného zdravia a traumy** pre tých, ktorí utekajú pred vojnou. Tie budú zahŕňať podporu na zvýšenia kapacít na mieste, ktoré poskytujú podporu v prípade

²⁰ To sa môže vzťahovať aj na environmentálny dohľad nad odpadovou vodou s cieľom identifikovať prítomnosť vírusov.

²¹ [Prevádzkové aspekty verejného zdravia pri prevencii a kontrole infekčných chorôb v kontexte ruskej agresie voči Ukrajine \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/health/eu-ukraine-2022-03-10)

krízy duševného zdravia, a vytvorenie siete ukrajinsky hovoriacich odborníkov v oblasti duševného zdravia v EÚ²². V rámci programu EU4Health vznikla iniciatíva, cez ktorú sa budú zbierať a uplatňovať najlepšie postupy v oblasti duševného zdravia a pohody s osobitným dôrazom na zažitú traumy.

Cez platformu EÚ pre politiku v oblasti zdravia²³ vznikla špecializovaná sieť na výmenu informácií a koordináciu nových iniciatív v oblasti verejného zdravia.

5. PRÍSTUP K PRÁCI

Právo na prístup na trh práce je kľúčovým aspektom práv ponúkaných osobám pod dočasnou ochranou EÚ. Aby sa zabránilo možnému napätiu, je potrebné riadne vysvetliť a odkomunikovať skutočné obojstranné výhody, ktoré prináša účasť osôb utekajúcich pred vojnou na Ukrajinu na trhu práce. Skorá zamestnanosť môže mať veľký vplyv na život novopríchodzích osôb, keďže im umožní ekonomickú nezávislosť a integráciu do miestneho spoločenstva a zároveň odľahčí hospodársku záťaž na hostiteľské komunity. Význam ponuky prístupu na trh práce bol zdôraznený v spoločnom vyhlásení ministrov sociálnych vecí Českej republiky, Estónska, Lotyšska, Litvy, Poľska, Rumunska a Slovenska. Ide o niektoré z krajín, ktoré prijali najväčší počet nových migrantov. Vo tomto svojom vyhlásení²⁴ takisto zdôrazňujú potrebu podpory zo strany EÚ.

V smernici o dočasnej ochrane sa stanovuje, že osoby pod dočasnou ochranou by mali mať možnosť vykonávať **zárobkovú alebo samostatne zárobkovú činnosť** a absolvovať odbornú prípravu. Komisia vyzýva členské štáty, aby v úzkej spolupráci so sociálnymi partnermi urýchlene prijali vnútroštátne opatrenia na vykonanie týchto ustanovení. Aby mohli prichádzajúci ľudia začať čo najskôr pracovať, musia byť informovaní o svojich právach.

Takisto by mali mať možnosť spoľahnúť sa na **rovnaké zaobchádzanie**, pokiaľ ide o odmeňovanie a ďalšie pracovné podmienky. Komisia odporúča, aby členské štáty vykladali práva udelené smernicou o dočasnej ochrane na prístup na trh práce EÚ čo najširšie a aby uplatňovali výnimky z voľného pohybu na vnútornom trhu len v riadne odôvodnených prípadoch. V prípade osôb požívajúcich dočasnú ochranu EÚ je prístup na trh práce EÚ ich právom. Komisia takisto nabáda, aby sa takýto prístup poskytol aj osobám, ktorým bola udelená ochrana podľa vnútroštátneho práva. Tým by sa uľahčila finančná nezávislosť a plynulosť integračného procesu pre všetkých, ktorí požívajú určitú formu ochrany v EÚ.

Pomoc novým prichádzajúcim osobám získať zručnosti potrebné na vstup na trh práce v EÚ je hlavnou úlohou financovania v rámci politiky súdržnosti EÚ a nového programu opatrení v oblasti súdržnosti na podporu utečencov v Európe (CARE), ako aj Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. Takáto pomoc by sa mohla vzťahovať na **prípravu na zamestnanie** alebo podnikanie poskytovaním jazykových kurzov, poradenstva, základnej odbornej prípravy alebo podpory podnikania, pričom členské štáty by mali mať flexibilitu prispôbiť podporu svojim potrebám. Jazykové a základné digitálne zručnosti možno budovať aj prostredníctvom sietí v rámci Paktu o zručnostiach, ktoré prepájajú regionálne a mestské orgány, vzdelávacie

²² Komisia bude spolupracovať aj s pilotným projektom balíka minimálnych služieb v oblasti duševného a psychosociálneho zdravia, ktorý vypracovali WHO, UNICEF a ďalšie agentúry OSN.

²³ V súčasnosti existuje aj osobitná sieť „Podpora Ukrajiny, členských štátov susediacich s EÚ a Moldavska“.

²⁴ <https://www.lm.gov.lv/en/article/joint-statement-ministers-social-affairs-czech-republic-baltic-states-poland-romania-and-slovakia>

a mimovládne organizácie zapojené do podpory ľudí, ktorí utiekli z Ukrajiny. S cieľom pomôcť ukrajinským uchádzačom o zamestnanie a tým, ktorí chcú pokračovať v štúdiu, Komisia doplnila ukrajinský jazyk do **nástroja EÚ v oblasti zručností pre štátnych príslušníkov tretích krajín**.

Keďže medzi osobami utekajúcimi pred vojnou na Ukrajine je veľký počet žien, ktoré sa v EÚ považujú za osamelých rodičov, bude mať pre ich účasť na trhu práce zásadný význam **prístup k starostlivosti o deti** a predškolskému vzdelávaniu. Služby aj infraštruktúru v tejto oblasti možno podporovať z prostriedkov CARE.

Zamestnávateľa a inštitúcie odbornej prípravy musia vedieť pochopiť zručnosti osôb prichádzajúcich z Ukrajiny. Komisia pripravuje nové usmernenia na uľahčenie **uznávania odborných kvalifikácií** získaných na Ukrajine a bude pokračovať v spolupráci s Európskou nadáciou pre odborné vzdelávanie na porovnávaní európskeho a ukrajinského kvalifikačného rámca. Komisia okrem toho skúma potenciál európskych digitálnych potvrdení pre vzdelávanie, aby mohla pre tých, ktorí nemajú potrebné dokumenty a utiekli pred vojnou, vydávať diplomy v digitálnom formáte. Európska nadácia pre odborné vzdelávanie zakladá sídlo, kde budú môcť Ukrajinci nájsť pomoc s uznaním kvalifikácií alebo ich výkladom.

Smernica o dočasnej ochrane poskytuje aj právo dospelých na vzdelávacie príležitosti a odbornú prípravu. Podpora pre prichádzajúce osoby z Ukrajiny v oblasti rekvalifikácie môže takisto pomôcť uspokojiť potreby trhu práce EÚ a jej **nedostatok požadovaných zručností**. Európsky orgán práce identifikoval²⁵ 28 povolání, ktoré tvoria 14 % pracovných miest v EÚ a čelia nedostatku pracovných miest. Agentúra EÚ pre odborné vzdelávanie a prípravu Cedefop analyzuje milióny voľných pracovných miest v celej Európe, aby zistila, aké zručnosti sú potrebné a kde ich je nedostatok. Kľúčovú úlohu v aktívnych politikách trhu práce budú zohrávať verejné služby zamestnanosti, a to s cieľom využiť zručnosti nových prisťahovalcov a sprostredkovať prácu. Komisia požiadala všetky verejné služby zamestnanosti, aby zhromaždili informácie o zavedených opatreniach, na ktoré nadviaže osobitnými usmerneniami o integrácii pracovníkov z Ukrajiny na trhu práce vrátane vidieckych oblastí. Ukrajinské startupy by sa mohli podporiť aj osobitným systémom podpory, ktorý by sa v prvej fáze opieral o nástroje dostupné v rámci programu Erasmus pre mladých podnikateľov. Novým podnikateľom, ktorí rozbiehajú podniky, môže poskytovať podporu sieť Enterprise Europe Network.

Komisia spustí pilotnú iniciatívu **okruhu talentov EÚ** s cieľom zmapovať existujúce zručnosti nových prisťahovalcov z Ukrajiny a pomôcť prepojiť ich so službami zamestnanosti, dostupnými pracovnými miestami a zamestnávateľmi. Tento internetový nástroj umožní uchádzačom prezentovať svoje zručnosti a pracovnú dostupnosť. Pilotný projekt zohľadní úspešne prebiehajúce iniciatívy v členských štátoch, napríklad v Portugalsku a Rumunsku. Vypracuje sa v spolupráci s členskými štátmi, pričom osloví sociálnych partnerov a všetky príslušné zainteresované strany, aby mohol do leta začať fungovať. Táto platforma by mohla poskytovať osobitnú pomoc prioritným odvetviam, napríklad pri hľadaní učiteľov pre vysídlené deti alebo pri poskytovaní jazykových kurzov, ako aj tlmočníkov a opatrovateľov na podporu kľúčových služieb pre novoprichádzajúce osoby.

Komisia bude spolupracovať so **sociálnymi partnermi** s cieľom informovať príjemcov ochrany a **súkromný sektor** o právach dočasnej ochrany a o programoch spájania pracovných ponúk s profilmi zručností. Ďalšími kľúčovými širitel'ami sú Európska integračná sieť a európske partnerstvo pre integráciu. Komisia toto partnerstvo posilní a zabezpečí, aby pokrývalo začlenenie utečencov z Ukrajiny do trhu práce. Všetky tieto siete by mohli spolu s občianskou spoločnosťou a v nadväznosti na spoluprácu s ukrajinskou diasporou pomôcť rozvíjať programy mentorstva.

²⁵ Správa o nedostatku práce a prebytkoch, Európsky orgán práce, november 2021

6. PRÍSTUP K UBYTOVANIU A BÝVANIU

Osoby, ktoré utekajú z Ukrajiny, potrebujú okamžité útočisko. Mnohé z prvých prichádzajúcich osôb smerovali priamo do domovov príbuzných a priateľov. Ľudia na úteku sú však čoraz častejšie v nepríjemnej situácii, že nepoznajú svoju destináciu. Smernica o dočasnej ochrane ponúka právo na vhodné ubytovanie, ktoré zodpovedá osobitným potrebám prichádzajúcich osôb, alebo na prostriedky na získanie ubytovania. Na tomto pracuje aj platforma solidarity: ubytovanie a bývanie budú tvoriť zásadnú súčasť príspevku členských štátov k spoločnému úsiliu o prijímanie ľudí.

Na uspokojenie bezprostredných potrieb prichádzajúcich osôb už tisíce súkromných osôb poskytujú ubytovanie a pomoc, ktorými dopĺňajú oficiálne prijímacie kapacity členských štátov. Touto veľkorysťou Európa dokazuje solidaritu a jednotný zmysel pre cieľ pri riešení tejto bezprecedentnej situácie. Európanov, ktorí poskytujú svoje domovy, podporí nová iniciatíva za „**bezpečné domovy**“, ktorá využije iniciatívy niektorých členských štátov, regionálnych a miestnych aktérov, zmaximalizuje využitie existujúcich finančných prostriedkov EÚ na tento účel a podľa potreby zmobilizuje ciele finančné prostriedky a online zdroje. Zároveň podporí aj nové inovatívne partnerstvá na miestnej úrovni a na úrovni EÚ a využije skúsenosti z programov súkromného sponzorstva.

Na posilnenie verejných systémov prijímania sa zmobilizuje Fond pre azyl, migráciu a integráciu, ako aj fondy politiky súdržnosti. Členské štáty, ktoré potrebujú zvýšiť prijímaciu kapacitu na poskytovanie prístrešia, zásobovania a služieb, môžu využiť pravidlá pre naliehavé verejné obstarávanie, ako to bolo počas migračnej krízy v rokoch 2015 – 2016.

Členské štáty sa vyzývajú, aby vytvorili dopravné spojenia medzi ich hlavnými miestami príchodu, tranzitu a určenia a prostredníctvom platformy solidarity koordinovali ďalší pohyb osôb utekajúcich pred vojnou proti Ukrajine. Pri tom by sa mali zohľadniť prijímacie kapacity členských štátov. Touto koordináciou by sa malo ľuďom zabezpečiť dôstojnejšie cestovanie do zvolenej destinácie, rozšíriť úsilie do celej Európy a zvýšiť predvídateľnosť počtu prichádzajúcich osôb do cieľových a tranzitných členských štátov.

Čoskoro však môžu byť potrebné *trvalejšie riešenia bývania*, ktoré sa musia odzrkadliť v širších politikách členských štátov v oblasti bývania. Pritom treba dbať na potreby tak prichádzajúcich osôb, ako aj hostiteľských komunít, v ktorých už je bývanie pod tlakom. Európsky fond regionálneho rozvoja pomáha zabezpečovať sociálne bývanie pre rodiny a jednotlivcov v komunite a môže pokrývať nákup aj renovovanie ubytovania. Okrem toho by sa mohlo počítať so základným nájomným za ubytovanie. Komunitné služby a ubytovanie možno podporiť z Európskeho sociálneho fondu, a to najmä v prípade osôb s osobitnými potrebami či zdravotným postihnutím, detí a starších ľudí.

7. SOLIDARITA V PRAXI

Mimoriadne rýchlemu príchodu takého veľkého počtu ľudí, ktorí utekajú pred vojnou do EÚ, čelí Únia ako celok, pričom nadväzuje na mimoriadne úsilie, ktoré sa vynaložilo v prvom rade v Poľsku, Rumunsku, Maďarsku a na Slovensku. Verejné orgány, občianska spoločnosť a súkromné osoby prejavujú obrovské odhodlanie pomôcť tým, ktorí to potrebujú.

EÚ zabezpečí, aby členské štáty dostali potrebnú podporu. Komisia prostredníctvom Koordinačného centra pre reakcie na núdzové situácie pracovala na mobilizácii pomoci 24 hodín denne 7 dní v týždni a agentúry EÚ v súlade so žiadosťami členských štátov zintenzívňujú nasadenie. Agentúra Frontex v súčasnosti nasadzuje celkovo viac ako 250

zamestnancov a tento počet sa bude naďalej zvyšovať. Agentúra EÚ pre azyl reaguje na žiadosti členských štátov o podporu a čoraz viac sa angažuje Europol.

Platforma solidarity, ktorá združuje členské štáty, Komisiu a agentúry EÚ, zhromažďuje a skúma potreby identifikované členskými štátmi a koordinuje nadväzujúce operačné opatrenia. Platforma bude prostredníctvom pravidelnej výmeny informácií poskytovať komplexný prehľad o prijímacích kapacitách v členských štátoch. Bude sprostredkovať ponuky tých, ktorí môžu poskytnúť pomoc, ľuďom v núdzi, a zároveň pomôže organizovať ich presuny z tých členských štátov, ktoré sú pod najväčším tlakom, do tých, ktoré majú vhodnú prijímaciu kapacitu. Bude úzko zosúladená s integrovanou politickou reakciou Rady na krízu a sieťou EÚ pre pripravenosť a krízové riadenie v oblasti migrácie s cieľom mapovať potreby, zdroje a opatrenia. Osobitnú pozornosť venuje potrebám najzraniteľnejších osôb, najmä detí.

Svoju úlohu zohráva aj **súkromný sektor**. Komisia skúma, ako by spoločné úsilie mohli doplniť nepeňažné dary od súkromných spoločností. Mnohí prevádzkovatelia **dopravy** spontánne ponúkli podporu pri preprave osôb, ktoré utekajú, organizovaním humanitárnych vlakov a poskytovaním bezplatných cestovných lístkov, ako aj pri preprave humanitárnej pomoci na Ukrajinu. Komisia bude koordinovať svoju činnosť s prevádzkovateľmi zo súkromného sektora tak, aby sa toto úsilie uľahčilo a rozšírilo²⁶. Komisia vo svojich operačných usmerneniach odporúča, aby členské štáty neukladali peňažné sankcie dopravcom, ktorí prepravujú osoby požívajúce dočasnú ochranu bez platných cestovných dokladov.

Okrem toho prichod miliónov ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajinu, sa netýka len EÚ. Partneri na celom svete odsúdili ruskú agresiu a možno sa chcú zapojiť do pomoci tým, ktorí prišli o svoje domovy a živobytie. Platforma solidarity môže pomôcť tak, že prostredníctvom **špecializovanej platformy spolupráce pre tretie krajiny** vytvorí pre osoby vysídlené v dôsledku konfliktu cestovné plány smerujúce najmä do krajín, ktoré už sú hosťiteľmi veľkých ukrajinských komunit (ako je Kanada alebo Spojené kráľovstvo).

Okrem toho sa naďalej podporuje **repatriácia štátnych príslušníkov tretích krajín**, ktorých zastihla vojna na Ukrajinu, a to aj nadväzovaním spolupráce s krajinami pôvodu. Mnohé tretie krajiny sa pripravili na repatriáciu svojich občanov buď priamo, alebo s pomocou EÚ. Agentúra Frontex podporila prvé dobrovoľné návratové humanitárne lety z Poľska do Tadžikistanu a Kirgizska a ďalšie dobrovoľné návratové humanitárne lety sú naplánované. Komisia spolupracuje s Medzinárodnou organizáciou pre migráciu na nástroji na podporu krajín Východného partnerstva, ako je Moldavsko, pri repatriácii štátnych príslušníkov tretích krajín utekajúcich pred vojnou.

8. RÝCHLE A FLEXIBILNÉ RIEŠENIA FINANCOVANIA SOLIDARITY

Komisia prijala okamžité opatrenia s cieľom pomôcť zmobilizovať finančnú podporu pre členské štáty, ktoré sú hosťiteľmi ľudí na úteku pred vojnou na Ukrajinu. Vychádzajú z veľmi širokej škály pomoci, ktorá je už k dispozícii cez mechanizmus Únie v oblasti civilnej ochrany, politiku súdržnosti a fondy na vnútorné veci. Zahŕňajú investície do infraštruktúry, vybavenia, služieb v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, bývania, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti a starostlivosti o deti. Ďalším zdrojom rýchlej pomoci je Fond európskej pomoci pre najodkázanejšie osoby.

²⁶ Príkladom takejto podpory zo strany odvetvia dopravy sú letecké spoločnosti, železničné, autobusové a lodné spoločnosti, ktoré ľuďom na úteku z Ukrajiny ponúkajú bezplatné alebo zľavnené lístky.

V najbližších dňoch by mali Európsky parlament a Rada prijať návrh **opatrení v oblasti súdržnosti na podporu utečencov v Európe (CARE)**²⁷, ktorý zjednoduší flexibilné využívanie finančných prostriedkov dostupných z programov na obdobie 2014 – 2020. Umožní najmä pružnejšie a vzájomne zameniteľné využívanie Európskeho fondu regionálneho rozvoja a Európskeho sociálneho fondu. Všetky výdavky týkajúce sa osôb na úteku pred vojnou budú počnúc inváziou Ruska na Ukrajinu 24. februára 2022 spätne oprávnené. To umožní okamžitú mobilizáciu finančných prostriedkov bez toho, aby bolo potrebné čakať na úpravu programov. V odozve na pandémiu sa uplatňuje výnimočná miera spolufinancovania vo výške 100 %, a tá sa ktorá o rok predlžuje, čím sa zníži zaťaženie národných, regionálnych a miestnych rozpočtov a uvoľnia sa finančné prostriedky na pokrytie operačných potrieb. Táto flexibilita by takisto mala napomôcť podporu mnohých mimovládnych organizácií, ktoré v súčasnosti zohrávajú dôležitú úlohu pri prijímaní nových prichádzajúcich osôb v členskom štáte a poskytovaní základných služieb.

Zmenami týkajúcimi sa **fondov na vnútorné veci** sa odblokuje prístup k nevyužitým sumám, ktoré boli predtým vyčlenené na osobitné účely v rámci Fondu pre azyl, migráciu a integráciu v rokoch 2014 – 2020, a tak členské štáty získajú pri využívaní týchto zdrojov flexibilitu na uspokojenie nových potrieb²⁸.

Okrem toho možno použiť finančné prostriedky dostupné v rámci iniciatívy REACT-EU, najmä jej tranžu na rok 2022 vo výške až do 10 miliárd EUR, ak je to v súlade s cieľom zabezpečiť post-pandemickú obnovu. Na podporu členských štátov, a najmä tých, ktoré sú najbližšie k hranici EÚ s Ukrajinou, sa s cieľom urýchliť prístup k finančným prostriedkom **poskytnú platby predbežného financovania v rámci REACT-EU vo výške 3,4 miliárd EUR**.

Značné finančné prostriedky sú k dispozícii aj z fondov v oblasti vnútorných vecí a politiky súdržnosti v dohodnutom finančnom rámci na roky 2021 – 2027. Členské štáty môžu začať oprávnené projekty už teraz, keďže výdavky sú oprávnené na náhradu od 1. januára 2021.

Vďaka zvýšenej flexibilita pri využívaní dostupných finančných prostriedkov z minulých a súčasných rozpočtových období majú členské štáty k dispozícii na podporu ľudí na úteku pred vojnou proti Ukrajine rôzne možnosti financovania. Členské štáty a regióny sa vyzývajú, aby tieto možnosti využili, urýchlili naprogramovanie všetkých fondov a zahrnuli do nich opatrenia na podporu ľudí na úteku pred vojnou na Ukrajinu.

S cieľom pomôcť členským štátom a regiónom v tejto oblasti sa zriaďuje **jednotné kontaktné miesto**, ktoré združí všetkých príslušných odborníkov Komisie s cieľom osloviť všetkých príslušných partnerov v členských štátoch a poskytnúť im komplexné usmernenia a individualizovanú podporu, aby vedeli optimálne využiť finančné prostriedky EÚ. Bude poskytovať odborné odpovede na konkrétne otázky členských štátov v reálnom čase. Do členských štátov sa vysielajú aj terénne tímy, aby poskytovali usmernenia a podporu na mieste.

Na pomoc pri budovaní inštitucionálnych kapacít sa členským štátom poskytuje individualizovaná podpora pomocou **nástroja technickej podpory**, ktorý možno využiť aj na pomoc členským štátom pri riešení nových okolností. V odozve na vznikajúce potreby členských štátov v súvislosti s vojnou vyhlásila Komisia osobitnú výzvu²⁹. Členské štáty budú môcť požiadať o technickú podporu v rámci nástroja technickej podpory pri integrácii migrantov, ktorá im má pomôcť zabezpečiť rýchly prístup k životne dôležitým službám, ako

²⁷ COM(2022) 109 final, 8. marca 2022.

²⁸ COM(2022) 112 final, 8. marca 2022.

²⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_1867

je bývanie, vzdelávanie, zamestnanosť a čerpanie finančných prostriedkov EÚ. Novým potrebám, ktoré vznikli v dôsledku vojny na Ukrajine, možno rýchlo prispôbiť činnosti prebiehajúcich projektov týkajúcich sa integrácie migrantov a záruky pre deti. Sedem členských štátov už pripravuje plány na zlepšenie podpory pre migrantov, a to aj v oblasti uznávania zručností a zamestnanosti, ktoré možno upraviť tak, aby vyhovovali novým potrebám. Okrem toho môžu členské štáty požiadať o osobitné opatrenia na rýchlu mobilizáciu technickej podpory.

9. ZÁVER

Prílev miliónov ľudí po ruskom vpáde na Ukrajinu si od EÚ vyžiadal a bude si aj naďalej vyžadovať bezprecedentnú solidárnu, koordinovanú a vzájomnú podporu. V tomto oznámení sa uvádza, ako Komisia smeruje všetky dostupné koordinačné, organizačné a finančné nástroje do podpory úsilia členských štátov.

Komisia je v každodennom kontakte s členskými štátmi a zainteresovanými subjektmi vrátane podnikateľskej komunity, mimovládnych organizácií a aktérov občianskej spoločnosti. Členské štáty potrebujú rýchle odpovede, aby vedeli zareagovať na nové výzvy a nové povinnosti, ktoré im prináležia podľa smernice o dočasnej ochrane.

EÚ a jej členské štáty majú na zvládnutie nových výziev dostatočné zdroje, znalosti aj odbornosť. Máme vytvorené siete a zavedené procesy a sme pripravení dosiahnuť naše ciele. Teraz sa úsilie musí spojiť, aby spoločné opatrenia poskytli potrebnú podporu vo všetkých členských štátoch. Spoločne pretavíme dobrú vôľu Európanov do praktickej pomoci miliónom ľudí, ktorých ruská agresia donútila opustiť domovy.

Hoci v súčasnosti sa kladie dôraz na riešenie okamžitých a strednodobých potrieb, táto situácia slúži ako ďalšia pripomienka, že potrebujeme zaviesť komplexný systém riadenia migrácie a azylu.

Komisia vyzýva všetky inštitúcie, aby toto oznámenie urýchlene zvažili. Ministri vnútra budú mať príležitosť pokročiť v príslušných prvkoch na nadchádzajúcom zasadnutí Rady pre spravodlivosť a vnútorné veci, ktoré je naplánované na 28. marca 2022.